Original Article Open Access

Child Rights Journal

2024; 6(22): 65-75

Journal Homepage: http://childrightsjournal.ir

International ThinkTank of Human Dignity | The Iranian Association of Medical Law | The Iranian Association of Child Rights

UNICEF's Response to Child Human Rights Violations in the Middle Eastconflicts; with Emphasis on the Genocide of Children in Gaza

Milad Pahlavan Mangodehi[1*], Hassan Bazdar[1]

1. Department of International Relations, Faculty of Humanities, Univercity of Guilan, Rasht, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: Wars have always had irreparable consequences on the lives of civilians, especially children, a reality clearly observable in the Middle East. Children caught in armed conflicts find themselves in the most severe conditions, requiring support from international organizations such as the United Nations Children's Fund (UNICEF). This study aims to evaluate UNICEF's performance regarding violations of children's human rights in armed conflicts in the Middle East, with an emphasis on the genocide of Palestinian children by the Zionist regime.

Method: This research employs a descriptive-analytical method, utilizing documents, international reports and documented cases of human rights violations to assess UNICEF's actions during the Gaza crisis.

Results: The findings indicate that UNICEF lacks strong and deterrent enforcement mechanisms to end violations of children's rights in armed conflicts in the Middle East, particularly the genocide of Palestinian children. The organization exhibits significant structural and operational weaknesses.

Conclusion: Inadequate condemnation, insufficient measures, biased accusations, lack of independence and silence in the face of genocide in Gaza are among the most critical criticisms leveled against UNICEF. To effectively protect children in armed conflicts, it is essential to reform the organization's supervisory structures and ensure its operational independence.

Keywords: Child Rights; UNICEF; Middle East; War

Corresponding Author: Milad Pahlavan Mangodehi; **Email:** Miladpahlava75@gmail.com

Received: February 02, 2024; **Accepted:** May 15, 2024

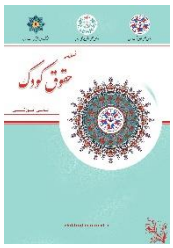
Please cite this article as:

Pahlavan Mangodehi M, Bazdar H. UNICEF's Response to Child Human Rights Violations in the Middle East Conflicts; with Emphasis on the Genocide of Children in Gaza. Child Rights Journal. 2024; 6(22): 65-75.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

This Open Access Article Distributed under the Terms of the Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0 (CC BY-NC 4.0)

مقاله پژوهشی | دسترسی آزاد

فصلنامه حقوق کودک

دوره ششم، شماره بیست‌ودوم، تابستان ۱۴۰۳، صفحات ۷۵-۶۵

Journal Homepage: http://childrightsjournal.ir

عملکرد یونیسف در قبال نقض حقوق بشر کودکان در نبردهای خاورمیانه؛ با تأکید بر نسل‌کشی کودکان غزه

میلاد پهلوان منگودهی[1]*، حسن بازدار[1]

۱. گروه روابط بین الملل، دانشکده انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: جنگ‌ها واره تبعات جبران‌ناپذیری بر زندگی غیر نظامیان، به ویژه کودکان، تحمیل کرده‌اند که در منطقه خاورمیانه به وضوح قابل مشاهده است. کودکان درگیر در مخاصمات مسلحانه در سخت‌ترین شرایط ممکن قرار دارند و نیازمند حمایت سازمان‌های بین‌المللی مانند صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف) هستند. هدف این پژوهش، بررسی عملکرد یونیسف در قبال نقض حقوق بشر کودکان در مخاصمات مسلحانه خاورمیانه، با تأکید بر نسل‌کشی کودکان فلسطینی توسط رژیم صهیونیستی است.

روش: این پژوهش به روش توصیفی ـ تحلیلی و با استفاده از اسناد، گزارش‌های بین‌المللی و موارد نقض حقوق بشری مستند، عملکرد یونیسف را در بحران غزه مورد ارزیابی قرار داده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که یونیسف فاقد ضمانت اجرایی قوی و بازدارنده برای خاتمه‌دادن به نقض حقوق کودکان در مخاصمات مسلحانه خاورمیانه، به ویژه نسل‌کشی کودکان فلسطینی، بوده است. این سازمان دچار ضعف‌های ساختاری و عملکردی چشمگیری است.

نتیجه‌گیری: عدم محکومیت مطلوب، اقدامات ناکافی، اتهامات جانبدارانه، عدم استقلال و سکوت در برابر نسل‌کشی در غزه از مهم‌ترین انتقادات وارد به یونیسف به شمار می‌روند. برای حمایت مؤثر از کودکان در مخاصمات، اصلاح ساختارهای نظارتی و تضمین استقلال عمل این سازمان ضروری است.

واژگان کلیدی: حقوق کودک؛ یونیسف؛ خاورمیانه؛ جنگ

نویسنده مسئول: میلاد پهلوان منگودهی؛ **پست الکترونیک:** Miladpahlava75@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۳؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۴۰۳/۰۲/۲۶

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Pahlavan Mangodehi M, Bazdar H. UNICEF's Response to Child Human Rights Violations in the Middle East Conflicts; with Emphasis on the Genocide of Children in Gaza. Child Rights Journal. 2024; 6(22): 65-75.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

مقدمه

جنگ پدیده شومی است که در طول تاریخ گریبان‌گیر انسان‌ها بوده و هست. به گواهی تاریخ عرصه نظام بین‌الملل شاهد جنگ‌های گوناگون که به دلایل متعدد و متفاوتی رخ داده به تصویر کشیده شده است. در قرن بیستم دو جنگ جهانی اول (۱۹-۱۹۱۴ م.) و جنگ جهانی دوم (۴۵-۱۹۳۹ م.) رقم خورده که آثار نکبت‌بار بر زندگی انسان‌ها به همراه داشت. تأسیس جامعه ملل در سال ۱۹۱۹ و پس از آن سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۵ هم نتوانست جلوی جنگ‌های بعدی در نظام بین‌الملل را بگیرند.

جنگ تبعات و پیامدهای توصیف‌ناپذیر گوناگونی را با خود به همراه داشته و منجر به مرگ و میر، آسیب‌ها، جراحت‌های جبران‌ناپذیری بر انسان‌ها، فقر، گرسنگی، آوارگی و... را سبب شده است. بلاشک، جنگ تأثیر مستقیم و غیر مستقیمی بر حیات کودکان گذاشته است. کودکان بدون آنکه درکی از دنیای سیاست داشته باشند از روی جبر و نه اختیار وارد جنگ می‌شوند. همین مسأله باعث گشته تا در سال ۱۹۴۵ سازمان ملل متحد به منظور حمایت و دفاع از حقوق کودکان، سازمانی را تأسیس نماید. صندوق بین‌المللی ملل متحد (یونیسف) با هدف کمک و حمایت از حقوق بشر کودکان در جنگ تأسیس شد. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی عملکرد یونیسف در قبال نقض حقوق بشر کودکان در مخاصمات مسلحانه در خاورمیانه بوده که در جنایت‌های اسرائیلی‌ها علیه کودکان فلسطینی مشهود است که جنگ‌های خاورمیانه که در دهه‌ها و سال‌های گذشته در این منطقه رخ داده است، مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. درباره ضرورت و اهمیت چرایی انتخاب خاورمیانه می‌بایستی گفت این منطقه در طول تاریخ پتانسیل جنگ و درگیری راه داشته و دارد و جنگ‌های بی‌شماری در این منطقه رخ داده است. به بیان دیگر، منطقه خاورمیانه هیچ‌گاه رنگ آرامش و ثبات به خود ندیده است، به طوری که جنگ‌های گوناگونی در این منطقه اتفاق افتاده است. تجاوزات بیش از نیم قرن اسرائیل علیه فلسطینیان، تجاوز هشت ساله عراق به ایران، جنگ آمریکا علیه عراق، بحران سوریه، بحران لیبی و جنگ متحدان سعودی علیه یمن، از جمله مهم‌ترین جنگ‌ها و بحران‌های در منطقه خاورمیانه بوده که در آن نقض فاحش حقوق بشر کودکان کاملاً مشهود بوده است.

با توجه به گفته فوق در پژوهش حاضر به نقض حقوق بشر کودکان در جنگ‌های منطقه خاورمیانه به ویژه نسل‌کشی کودکان فلسطینی توسط رژیم صهیونیستی اشاره می‌شود و عملکرد یونیسف به عنوان یک سازمان بین‌المللی در حمایت از حقوق کودکان مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد.

۱. صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف): پس از پایان جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۵ سازمانی بین‌المللی در قالب سازمان ملل متحد تأسیس گردید. هدف اصلی سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت بین‌الملل توسعه روابط دوستانه میان ملل توجه به مسائل اقتصادی اجتماعی فرهنگی و بشردوستانه پیشبرد و ارتقای رعایت حقوق بشر جهانی (۱).

به هر حال سازمان ملل متحد از همان بدو تأسیس در سال ۱۹۴۵ به مسأله کودکان و حقوق آن‌ها توجه شد و اقدامات و تصمیمات مختلفی را اتخاذ نمود یکی از نخستین کارهای سازمان ملل متحد تأسیس صندوق بین‌المللی ملل متحد (یونیسف) برای حمایت از کودکان بوده و در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق‌های بین‌المللی حقوق بشر نیز حقوق کودکان مورد توجه قرار گرفته است (۲).

مجمع عمومی در ۱۱ دسامبر ۱۹۴۶ به توصیه شورای اقتصادی اجتماعی صندوق بین‌المللی سازمان ملل متحد

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

برای کودکان را برای ارائه کمک‌های فوری و اضطراری به کودکان و نوجوانان قربانی مصایب جنگ جهانی دوم با اذعان به مطلوبیت ایجاد چنین صندوقی طبق ماده ۵۵ منشور ملل متحد به وجود آورد. در دسامبر ۱۹۵۰ مجمع عمومی مأموریت یونیسف را به طور آزمایشی در جهت پاسخگویی به نیاز تعداد بی‌شماری از کودکان کشورهای در حال توسعه اصلاح نمود، در اکتبر ۱۹۵۴ مجمع عمومی تصمیم گرفت یونیسف به عنوان بازوی دائمی نظام ملل متحد به کار خود ادامه دهد و در این راستا نام آن را به صندوق کودکان ملل متحد تغییر داد، با این حال علامت اختصاری شناخته‌شده یونیسف را حفظ کرد، در کل هدف یونیسف کمک به بهبود و گسترش بهداشت و خدماتی رفاهی کودک به طور ویژه در کشورهای درحال توسعه است (۳).

۱-۱. ارکان یونیسف: این ارکان عبارتند از: ۱ـ هیأت اجرایی یونیسف از نمایندگان ۴۱ دولت عضو و با توجه به توزیع جغرافیایی و نمایندگان دولت‌های اصلی اهداکننده و دریافت‌کننده تشکیل می‌شود. این اعضا از جانب شورای اقتصادی اجتماعی برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند.

۲ـ دبیرخانه یک مدیر اجرایی به عنوان رییس دبیرخانه از جانب دبیرکل سازمان ملل و با مشورت هیأت اجرایی انتخاب می‌شود. مدیر اجرایی مسئول اداره و اجرای برنامه‌های هیأت اجرایی یونیسف است (۴).

۳ـ دفاتر منطقه‌ای: دفاتر منطقه‌ای یونیسف عبارتند از:

ـ دفتر منطقه‌ای برای آفریقای شرقی و جنوب (نایروبی ـ کنیا)؛

ـ دفتر منطقه‌ای یونیسف برای آفریقای مرکزی و غرب (ابی جان ـ ساحل عاج)؛

ـ دفتر منطقه‌ای یونیسف برای کشورهای آمریکایی در حوزه کارائیب (بوگاتا ـ کلمبیا)؛

ـ دفتر منطقه‌ای یونیسف برای آسیای شرقی و پاکستان (بانکوک ـ تایلند)؛

ـ دفتر منطقه‌ای یونیسف برای خاورمیانه آفریقای شمالی (امان ـ اردن)؛

ـ دفتر منطقه‌ای یونیسف برای جنوب آسیای مرکزی (دهلی نو ـ هندوستان).

دفاتر نمایندگی یونیسف در کشورهای مختلف جهان واحدهای عملیاتی عمده برای ارائه خدمات مشورتی برنامه‌ریزی و حمایت لجستیک هستند، این دفاتر را مزبور به وزارتخانه‌ها و مؤسسات ذی‌ربط در هر کشور در تدارکات اجرا و ارزیابی برنامه‌هایی که یونیسف یاری و کمک می‌دهند. شایان توجه است که مقرر یونیسف در نیویورک می‌باشد، علاوه بر آن دارای دفاتری در ژنو، کپنهاگ، سیدنی و توکیو می‌باشد (۳).

۱-۲. فعالیت‌های یونیسف: یونیسف چهارچوبی برای حمایت و دفاع از کودکان فراهم کرده، برای آگاهی از نیازهای خاص کودکان و جهت نوع آن تصمیم‌گیری اقدام می‌کند. یونیسف در محدوده امکانات مالی خود تجهیزاتی را که دولت‌ها برای شروع یک مبارزه وسیع برای کنترل بیماری‌ها ایجاد مراکز بهداشتی و بهبود تغذیه مبارزه با گرسنگی و سوءتغذیه نیاز دارند، تهیه می‌کند. مجمع عمومی در پایان سال بین‌المللی کودک ۱۹۷۹ یونیسف را به عنوان مؤسسه رهبر و پیشروی نظام ملل متحد درباره مسائل کودکان در سراسر جهان تعیین کرد، به علاوه برنامه گسترده واکسیناسیون به منظور واکسیناسیون کودکان جهان ۱۹۹۰ علیه بیماری‌های مهلک و اصلی اطفال سرخک دیفتری سیاه سرفه کزاز فلج اطفال و سل از دیگر فعالیت‌های یونیسف می‌باشد که با همکاری نزدیک سازمان بهداشت جهانی عملیاتی گشت (۳).

علاوه بر موارد فوق که، از جمله مهم‌ترین و اساسی‌ترین فعالیت‌های یونیسف می‌باشد، اما مسأله مهم دیگری که

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

جزء فعالیت‌های یونیسف است، مسأله نقض حقوق کودکان در نبردهای مسلحانه می‌باشد. بلاشک نیز غیر نظامیان قربانی اصلی جنگ هستند و بیشترین آسیب و زیان بر آنان تحمیل می‌شوند در میان غیر نظامیان، کودکان در شرایط بسیار دشواری جنگ در معرض خطر قرار دارند و وضعیت آموزشی بهداشتی و تغذیه آنان اصلاً مناسب نیست و به کمک فوری نیاز دارند. یونیسف به عنوان یک سازمان بین‌المللی حقوق بشری کودکان می‌بایستی به یاری و کمک کودکان جنگ‌زده شتاب نماید.

۲. حمله نظامی آمریکا به عراق و نقض حقوق کودکان: با حمله ایالات متحده آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ این کشور به بهانه تروریسم این کشور وارد یک بحران بزرگ گردید. برای دو دهه، کودکان عراقی، همراه با سایر عناصر جامعه عراق، در معرض نقض شدید حقوق بشر بوده‌اند. نقض‌های متعددی از حقوق کودکان عراقی به طور سیستماتیک و مستمر تحت اشغال عراق توسط آمریکا صورت گرفتند. اشغال‌گری آمریکا حقوق کودکان را در همه سطوح، از جمله مراقبت‌های بهداشتی آموزشی، تأمین اجتماعی، وحدت خانواده و عدم جدایی کودکان از والدین خود از طریق بازداشت، زندان و تبعید نقض کرده است.

با حمله آمریکا به این کشور، افراد زیادی در عراق کشته شده‌اند، حملات، تخریب زیرساخت‌ها، سوزاندن و غارت خدمات مدنی و مراکز فرهنگی عراق، آسیب‌رساندن به مراکز بهداشتی و درمانی و بیمارستان‌ها و کشتار فرقه‌ای توسط نیروهای اشغال‌گر. نقض‌های متعددی از حقوق کودکان عراقی به طور مستمر و سیستماتیک تحت اشغال توسط آمریکا و ائتلاف غربی صورت گرفته است (۵). درباره آمار کشته‌شدگان مستقیم و غیر مستقیم این جنگ ارقام مختلفی مطرح گشته است که معتبرترین آمار مربوط به سازمان انگلیسی (Research Opinion Business) می‌باشد. مطابق این آمار و تنها تا سال ۲۰۰۷، یعنی ۴ سال پس از آغاز جنگ، یک میلیون و دویست هزار عراقی کشته شدند. نکته تأسف‌برانگیز آنکه قریب ۴۰ درصد از این کشته‌ها را زنان و کودکان شامل می‌شوند. تنها در ۳ سال آغازین حمله آمریکا، بیش از نیمی از پزشکان عراقی کشور خود را ترک کردند. تا سال ۲۰۰۷ سوءتغذیه کودکان به ۲۸ درصد رسید. گزارش‌های رسمی نشان می‌داد که بیش از ۶۰ درصد از کودکان عراقی دچار مشکلات اعصاب و روان شده‌اند. کودکان از رفتارهای وحشیانه آمریکایی‌ها در امان نماندند؛ روزنامه گاردین افشا نمود که از آغاز جنگ تا سال ۲۰۰۵ سالانه ۱۵۰ کودک عراقی ربوده‌شده و با قیمت‌های گوناگونی در بازار سیاه به فروش رسیدند. این آمار پس از سال ۲۰۰۵، ۳۰ درصد افزایش پیدا نمود (۶).

۳. حمله نظامی عراق به ایران و نقض حقوق کودکان: هنوز مدت زمان طولانی از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران در سال ۱۳۵۷ نگذشته بود که عراق به رهبر صدام حسین در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ جنگ علیه جمهوری اسلامی ایران را شروع نمود. حمله عراق به شهرهای کرمانشاه، دزفول، اهواز و... در سال‌های اول جنگ منجر به کشته‌شدن صدها کودک شد. عراق همچنین از سلاح‌های شیمیایی علیه شهرهای ایران استفاده کرد که منجر به کشته‌شدن تعداد زیادی غیر نظامی که بسیاری از آن‌ها کودک بودند، شد. به عنوان مثال، در ۲۸ خرداد ۱۳۶۶، شهرستان سردشت در شمال غرب ایران با انتشار گاز خردل مورد حمله شیمیایی قرار گرفت. مردم با رویه‌ها و اقداماتی که باید در برابر آن حملات اتخاذ شود، آشنا نبودند. بسیاری از آن‌ها از مناطق فرار کردند، اما گزارش‌هایی از ماندن مادران برای محافظت از فرزندان‌شان وجود دارد. آماری که بلافاصله پس از حمله انتشار یافت، حاکی از آن بود که بیشتر کسانی که جان خود را از

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

دست دادند، کودکان خردسال با مشکلات تنفسی بودند. لازم به ذکر است که به دلیل شرایط جوی باد قابل توجه که شعاع مواد شیمیایی را در هوا پخش کرده و آن‌ها را منتقل می‌کند، حتی بیمارستان‌ها نیز تحت تأثیر قرار گرفته‌اند و در نتیجه درمان سریع غیر ممکن شده است. در نتیجه این حمله صدها کشته و بیش از هشت هزار نفر مسموم شدند. سردشت در معرض پنج حمله شیمیایی دیگر قرار گرفت. یکی دیگر از نمونه‌های حمله شیمیایی، حمله به روستای زرده در استان کرمانشاه در غرب ایران است که مردم برای برگزاری جشنی مذهبی گرد هم آمده بوده‌اند. این روستا ۳۰ درصد از جمعیت خود را از دست داد. گزارش‌ها در روز حمله حاکی از آن است که پنج کودک زیر ده سال بلافاصله جان خود را از دست داده‌اند (۷).

جنگنده‌های عراقی بارها مدارس شهرهای ایران را آماج بمباران هوایی، از جمله آن‌ها می‌توان به بمباران مدارس ناشنوایان شهید فیاض‌بخش در شهرستان بروجرد دو مدرسه دخترانه در شهرستان میانه و یک مدرسه راهنمایی در شهرستان بهبهان اشاره نمود. از میان مدارس یادشده عمق فاجعه در مدارس شهرستان میانه، شامل دبیرستان زینبیه و دبستان دخترانه ثارالله «فاطمةالزهرا (س)» بیشتر بود (۸).

تمامی حملات رژیم بعثی صدام به اهداف و افراد غیر نظامی عمدی بوده و مصداق بارز نقض حقوق بین‌الملل بودند. در واقع، هدف عراق از دست‌زدن به این‌گونه اعمال ضد بشری و مغایر با اصول و قواعد بین‌المللی، تضعیف اراده ملت ایران در مبارزه با متجاوز بود. به موجب بمباران مدارس شهرهای مختلف ایران، حقوق کودکان که شامل حق برخورداری از حیات و حق برخورداری از آموزش می‌باشد، به صورت مستقیم نقض شد. این در حالی است که به سبب بمباران‌های مدارس شهرهای ایران، دسته دیگر از حقوق به طور غیر مستقیم نقض یا مورد تهدید جدی قرار واقع شدند. مشکلات روحی و عصبی حاصل برای جانبازان و مجروحان حوادث یادشده از این موارد هستند (۸).

۴. بحران لیبی و نقض حقوق کودکان: به دنبال خیزش‌های مردمی در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، کشور با خیزش مردمی، عمدتاً در مناطق شرقی این کشور به خصوص در شهر بنغازی برای پایان‌دادن به حکومت ساله ۴۲ سرهنگ قذافی مواجه گشت. پس از اعتراضات اولیه در ماه ژانویه، به ناگهان تظاهرات بالا گرفت و به سرعت به خشونت کشید، به طوری که صدور دو قطع‌نامه شورای امنیت با فاصله اندک در خصوص برخورد با عملکرد غیر انسانی قذافی نشان از عمق فاجعه و لزوم برخورد بود (۹).

در سال ۲۰۱۷ پس از شش سال از آغاز بحران در لیبی یونیسف اعلام کرد که بیش از ۵۵۰ هزار کودک به دلیل بی‌ثباتی سیاسی، درگیری‌های جاری، آوارگی و فروپاشی اقتصادی به کمک نیاز دارند. خشونت‌های شدید در برخی مناطق کشور خانواده‌ها را مجبور به ترک خانه‌های خود کرده است. بیش از ۸۰ هزار کودک در داخل کشور آواره شده‌اند و کودکان مهاجر در لیبی به ویژه در معرض سوءاستفاده و بهره‌کشی، از جمله در مراکز بازداشت هستند (۱۰).

گزارشات اخیر یونیسف نشان می‌دهد لیبی با بحران انسانی پیچیده و طولانی ناشی از درگیری‌های مسلحانه، چالش‌های سیاسی و اقتصادی و تأثیر COVID-19 مواجه است. ۵۷۴ هزار ۸۰۳ نفر، از جمله ۴۳۰ هزار ۳۲۱ کودک نیازمند کمک‌های بشردوستانه هستند. کودکان و خانواده‌ها با وخامت سریع خدمات عمومی ـ به ویژه خدمات آموزشی و بهداشتی، از دست‌دادن سرپناه و معیشت و چالش‌های مهم حفاظتی مواجه هستند. لیبی همچنان مقصد و مرکز اصلی ترانزیت مهاجران و

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

پناهندگان است. تا ژوئن ۲۰۲۱، نزدیک به ۵۹۸ هزار مهاجر و پناهنده در لیبی وجود داشته است که ۱۰ درصد آن‌ها کودک هستند و ۲ درصد آن‌ها بدون همراه هستند (۱۱).

۵. بحران سوریه و نقض حقوق کودکان: اعتراضاتی در سال ۲۰۱۱ در شهر کوچک درعا آغاز شد و در ادامه با ورود بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای و همچنین قدرت‌گرفتن گروه‌های تروریستی داعش و جبهه النصره در سوریه وارد بحران عظیمی شد، با شروع بحران سوریه زندگی برای مردم سوریه بسیار سخت و دشوار شد. به ویژه فعالیت و عملیات‌های انتحاری تروریستی داعش موجب آوارگی مردم گردید هزاران زن مرد و کودک جان خود را از دست دادند.

صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف) در سال ۲۰۱۹ با هشدار به دولت‌ها و افکار عمومی درباره وضعیت کودکان سوری گزارش داد که در هر ده ساعت یک کودک در این کشور جان خود را از دست می‌دهد. این سازمان اعلام کرد تعداد کودکانی که نمی‌توانند به دلیل جنگ در سوریه به مدرسه بروند، بیش از ۲ میلیون کودک برآورد می‌کند (۱۲). در آخرین گزارش یونیسف حاکی از این است که بیش از ۵ میلیون کودک در سوریه به کمک نیاز دارند و این بالاترین رقمی است که از زمان آغاز بحران سوریه از ۱۱ سال پیش به ثبت رسیده است. طبق این گزارش خاتمه‌یافتن بحران سوریه هچنان امری سخت دشوار است. تنها در سه ماهه نخست سال جاری میلادی، ۲۱۳ کودک در سوریه کشته و زخمی شدند و بیش از ۱۳ هزار کودک از آغاز بحران در این کشور در سال ۲۰۱۱ کشته و زخمی شده‌اند (۱۳).

۶. بحران یمن و نقض حقوق کودکان: در سال ۲۰۱۵ نیروهای ائتلافی و در رأس آنان عربستان سعودی در حمایت از منصورهادی به یمن حمله کردند. پیش از حمله نظامی نیروهای ائتلافی یمن به دلیل بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی وضعیت نامساعدی داشته، اما با حمله نظامی مذکور به یمن وارد بحران شد. طبق آمارهای سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ بیش از ۱۰ هزار یمنی در این کشور کشته شده‌اند، مطابق آماری که در سال ۲۰۱۵ منتشر نمود، تنها در سه ماه اول شروع جنگ ۳۹۸ کودک یمنی و کشته نیز ۶۰ نیز زخمی شده‌اند. همچنین گزارش سال ۲۰۱۶ درباره خسارت‌های انسانی در یمن نشان می‌دهد که تعداد کودکان کشته‌شده ۱۱۲۱ نفر و کودکان زخمی شده ۱۶۵۰ نفر بوده است (۱۴).

طبق آخرین گزارش یونیسف، هزاران کودک جان خود را از دست داده‌اند و صدها هزار تن دیگر نیز به دلیل گرسنگی و بیماری‌های قابل پیشگیری در معرض خطر مرگ هستند. یونیسف اعلام کرد که حدود ۲ میلیون نفر از کودکان یمنی دچار سوءتغذیه بسیار شدید هستند که یک‌چهارم آن‌ها زیر پنج سال سن دارند. بسیاری از آن‌ها در خطر ابتلا به بیماری‌های وبا، سرخک و بیماری‌های دیگری هستند که با واکسن قابل پیشگیری است. تجاوز نظامی عربستان به یمن در سال ۲۰۱۴ شروع شد و در این مدت صدها هزار نفر بر اثر مستقیم درگیری‌ها یا به دلیل تأثیرات غیر مستقیم جنگ، از جمله آب شرب ناسالم، شیوع بیماری و گرسنگی جان خود را از دست داده و یا مجروح و بیمار شدند. همچنین تازه‌ترین گزارش یونیسف حاکی است که ۳ هزار و ۷۷۴ کودک یمنی فقط در فاصله مارس ۲۰۱۵ تا سپتامبر ۲۰۲۲ جان خود را از دست داده‌اند. طبق این گزارش، آتش‌بس یمن تا دوم اکتبر دوام داشت و بعد از آن تمدید نشد. از آن هنگام تا حال حاضر دست کم ۶۲ کودک کشته یا زخمی شده‌اند. یونیسف همچنین خواستار کمک ۴ میلیون ۴۸۴ هزار دلاری بشردوستانه برای مبارزه با بحران دریمن شده است (۱۵).

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

۷. عملکرد یونیسف در قبال نقض حقوق کودکان با تأکید بر نسل‌کشی کودکان فلسطینی توسط رژیم صهیونسیتی:

وظیفه یونیسف اقتضا می‌کند هر کجا از نقطه جهان کودکی در خطر باشد، سریع و فوری ورود کند و به کمک و یاری آنان بشتابد. طی سال‌های ۱۹۲۰ الی ۱۹۴۷ سرزمین فلسطین تحت سرپرستی انگلستان بوده، اما پس از آن این کشور به سرپرستی خود پایان داده و آن را به سازمان تازه تأسیس، سازمان ملل انتقال داد. در سال ۱۹۴۷ دوسوم اعضای سازمان ملل متحد رأی به تجزیه سرزمین فلسطین و تأسیس کشور اسرائیل داده‌اند. اعراب فلسطین و سایر کشورهای عربی و اسلامی به شدت مخالفت خودشان با اقدام مذکور اعلام و به حمایت و دفاع از مردم فلسطین پرداخته بوده‌اند.

در دهه‌های گذشته کشورهای اسلامی فلسطین را به عنوان مسأله اول جهان اسلام اعلام نموده‌اند. اسرائیل نیز با حربه نظامی و زور زمین‌ها و مزارع کشاورزی فلسطینیان را از آن خود کرده و شروع به شهرک‌سازی کردند. اشغال سرزمین فلسطین توسط رژیم صهیونیستی با مقاومت فلسطینیان همراه شد و در برابر آن اسرائیل به شدت به سرکوب فلسطینیان پرداخت. در این راستا، وضعیت کودکان در فلسطین اشغالی و بیت‌المقدس شرقی مخاطره‌آمیز می‌باشد، حملات اسرائیل علیه فلسطینیان و آزار و اذیت کودکان فلسطینی زندگی را برای آنان دشوار کرده است. از اول تا هفتم نوامبر ۲۰۰۶ هفت کودک در عملیات موسوم به ابرهای پاییز در بیت حانون کشته شدند. اسرائیل از کودکان فلسطینی بازداشت‌شده به عنوان همکار در داخل زندان‌ها و پس از آزادی آنان استفاده می‌کند. همچنین سربازان اسرائیلی از کودکان به مثابه سپر خود در بازرسی منازل قرار دادند و یا در هنگام پرتاب سنگ آنان را جلوی اتومبیل‌های خود نشانده‌اند. حمله به مدارس و بیمارستان‌ها با استفاده از گاز اشک‌آور و بمب‌های صاعقه، از جمله اقدامات رژیم صهیونیستی در نقض حقوق بشر در دهه‌های گذشته بوده است. حدود ۳۶۱ تا کودک در بازداشتگاه‌های اسرائیلی به سر می‌برند که برخی از آنان دوازده سال سن دارند و بیشتر آنان دختر هستند (۱۶). وضعیت نامساعد و نامطلوب کودکان فلسطینی و نقض حقوق‌شان توسط رژیم صهیونسیتی طی سال‌های ۱۹۴۷ تا به امروز موجب شد تا بارها صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف) در گزارش‌های مکرر نگرانی خود را از بابت وضعیت کودکان فلسطینی ابراز نمایند. در گزارش یونیسف آمده است، بیش از ۱ میلیون کودک فلسطینی در کرانه باختری، قدس شرقی و نوار غزه با خطرات و تهدیدات جدی مواجه هستند. از ابتدای سال جاری تاکنون ۲۰ کودک فلسطینی در کرانه باختری به ضرب گلوله نظامیان اسرائیلی کشته شده‌اند، حال آنکه این تعداد در مدت مشابه سال گذشته برابر با ۱۲ کودک بوده است. این گزارش همچنین می‌افزاید که در حال حاضر ۵۶ مدرسه فلسطینی در کرانه باختری و قدس شرقی که حداقل ۶۴۰۰ کودک فلسطینی در آنجا تحصیل می‌کنند، در معرض تخریب قرار دارند. یونیسف تأکید کرد که رژیم صهیونیستی از سال ۱۴۰۱ تاکنون ۱۱۵ مورد تجاوز را در مورد بخش آموزش در کرانه باختری مرتکب شده، از جمله اینکه بارها نظامیان این رژیم اقدام به شلیک گاز اشک‌آور و نارنجک‌های صوتی به داخل مدارس کرده و در میان دانش‌آموزان ایجاد رعب و وحشت کردند و بعضاً اقدام به بازداشت آنان کردند (۱۷). همچنین جنگ غزه در سال ۱۴۰۲ تأثیر عمیقی بر کودکان و خانواده‌های منطقه داشته است. یونیسف به طور فعال در ارائه کمک‌های بشردوستانه و رسیدگی به نیازهای فوری افراد آسیب‌دیده از جنگ مشارکت داشته است:

۷-۱. حمایت از کودکان: یونیسف بر محافظت از کودکان در برابر خشونت، استثمار و سوءاستفاده در طول

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

جنگ تمرکز دارد. آن‌ها برای فراهم‌کردن فضاهای امن و مناسب برای کودکان و خدمات حمایتی برای کسانی که از خشونت آسیب دیده‌اند، کار کرده‌اند.

۷-۲. کمک‌های اضطراری: سازمان تدارکات لازم، از جمله غذا، آب تمیز و مراقبت‌های پزشکی را برای خانواده‌های آسیب‌دیده از جنگ فراهم می‌کند. هدف آن‌ها اطمینان از دسترسی کودکان به نیازهای اساسی است.

۷-۳. آموزش: یونیسف بر اهمیت آموزش در مواقع اضطراری تأکید می‌کند. آن‌ها تلاش می‌کنند تا مدارس را باز نگه دارند و منابع آموزشی را برای کمک به کودکان در ادامه یادگیری در شرایط بحرانی فراهم می‌کنند.

۷-۴. حمایت از سلامت روح و روان: یونیسف با توجه به عوارض شدید روانی جنگ، خدمات مشاوره و حمایت از سلامت روان را برای کمک به کودکان فلسطینی برای مقابله با آسیب‌های روحی و از دست‌دادن ارائه می‌دهد.

۷-۵. حمایت برای پایان‌دادن به جنگ: یونیسف از حقوق کودکان در مناطق درگیری دفاع می‌کند و خواستار پایان‌دادن به خصومت‌ها است و از همه طرف‌ها می‌خواهد تا از غیر نظامیان به ویژه کودکان محافظت کنند.

۸. چالش‌ها و انتقادات: به هر حال، یونیسف، علیرغم نقش مهمی که در حمایت از حقوق کودکان در جهان، از جمله کودکان غزه ایفا می‌کند با چالش‌ها و انتقاداتی مواجه است که به شرح ذیل می‌باشد:

۸-۱. عدم محکومیت: در حالی که یونیسف خشونت علیه کودکان را به طور کلی محکوم می‌کند، محکومیت نقض خاص، به ویژه هدف قراردادن عمدی کودکان فلسطینی در غزه، توسط برخی ناکافی تلقی شده است.

۸-۲. اقدامات ناکافی: نگرانی‌هایی وجود دارد که اقدامات یونیسف، مانند ارائه کمک‌های بشردوستانه و حمایت از دسترسی به آموزش و مراقبت‌های بهداشتی، در رسیدگی به هدف قراردادن سیستماتیک و عمدی کودکان فلسطینی در غزه محدود می‌باشد.

۸-۳. اتهامات جانبداری: منتقدان استدلال می‌کنند که اقدامات یونیسف اغلب به دلیل مشارکت نزدیک آن با دولت اسرائیل و وابستگی آن به بودجه اسرائیل، مغرضانه به نفع اسرائیل تلقی می‌شود.

۸-۴. عدم استقلال: برخی استدلال می‌کنند که اتکای یونیسف به دولت اسرائیل برای دسترسی به غزه، توانایی آن را برای تحقیق مستقل و گزارش در مورد نقض حقوق بشر علیه کودکان فلسطینی محدود می‌کند.

۸-۵. سکوت در برابر نسل‌کشی: اصطلاح «نسل‌کشی» توسط برخی سازمان‌های حقوق بشری برای توصیف هدف قراردادن سیستماتیک کودکان فلسطینی در غزه استفاده شده است. ناکامی یونیسف در استفاده صریح از این اصطلاح با انتقادات جدی مواجه شده که نشان‌دهنده عدم تمایل به اذعان به وخامت اوضاع است.

روش

این پژوهش به روش توصیفی ـ تحلیلی و با استفاده از اسناد، گزارش‌های بین المللی و موارد نقض حقوق بشری مستند، عملکرد یونیسف را در بحران غزه مورد ارزیابی قرار داده است.

یافته‌ها

یافته‌ها نشان می‌دهد که یونیسف فاقد ضمانت اجرایی قوی و بازدارنده برای خاتمه‌دادن به نقض حقوق کودکان در مخاصمات مسلحانه خاورمیانه، به ویژه نسل‌کشی کودکان فلسطینی، بوده است. این سازمان دچار ضعف‌های ساختاری و عملکردی چشم‌گیری است.

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

بحث و نتیجه‌گیری

جنگ نقش زیادی در بدبختی بشر و توسعه‌نیافتگی کشورها داشته است. بیشترین آسیب ناشی از جنگ به غیر نظامیان تعلق داشته و کودکان جنگ‌زده نیازمند به کمک و حمایت سازمان‌های بین‌المللی دارند. در جنگ‌های خاورمیانه نقض حقوق کودکان کاملاً مشهود و آشکار بوده است. سازمان ملل متحد از همان بدو تأسیس در سال ۱۹۴۵ به مسأله کودکان و حقوق آن‌ها توجه داشته و اقدامات مختلفی را اتخاذ نموده بود. یکی از نخستین کارهای سازمان ملل متحد، تأسیس صندوق بین‌المللی ملل متحد (یونیسف) برای حمایت و دفاع از حقوق کودکان درگیر جنگ بوده است. حمایت از کودکان، حمایت‌های اضطراری، آموزش، حمایت از سلامت روح و روان و تلاش برای پایان‌دادن به جنگ، از جمله وظایف کلیدی یونیسف بوده است.

با این حال، عملکرد یونیسف در مورد نقض حقوق کودکان در خاورمیانه، به ویژه نسل‌کشی کودکان غزه، مورد انتقاد است. عدم محکومیت، اقدامات ناکافی، اتهامات جانبدارانه، عدم استقلال و سکوت در برابر نسل‌کشی در غزه، از جمله انتقادات وارده به یونیسف بوده است. در پایان این‌طور می‌توان بیان کرد، در حالی که یونیسف نقشی حیاتی در حمایت از کودکان در خاورمیانه ایفا می‌کند، باید به انتقادات پیرامون واکنش خود به نسل‌کشی کودکان غزه رسیدگی کند. این شامل تقویت محکومیت تخلفات خاص، ارتقای استقلال و پاسخگویی و حمایت فعالانه برای پایان‌دادن به خشونت و عدالت برای قربانیان است.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

References

1. Pease KKS. International Organizations. Translated by Sharifi Tarazkuhi H. Tehran: Mizan Publications; 2013. [Persian]

2. Mehrpour H. International Human Rights System. Tehran: Ettelaat Publications; 2015. [Persian]

3. Mosfa N. United Nations Guide 3: Subsidiary Organs, the International Court of Justice and the Relationship of the Islamic Republic of Iran with Them. Tehran: Office of Political and International Studies; 1995. [Persian]

4. Moosazadeh R. International Organizations. Tehran: Mizan Publications; 2015. [Persian]

5. Al-Azzawi S. Violations of Iraqi Children Rights under the American Occupation. 2010. Available from: Https://Countercurrents.Org/Azzawi200310.Htm.

6. Tasnim News Agency. Consequences of the Us Occupation in Iraq in Statistics and Figures. [Internet] 2021. Available from: Https://The.Ai/2644756. [Persian]

7. Mosaffa N. Impact of Iran-Iraq War on Iranian Children. Iranian Quarterly of United Nations Studies. 2018; 11(1): 11-12. [Persian]

8. Akhavanfard M, Ahmadi H. Analysis of Children's Rights in the Holy Defense Based on International Conventions on the Rights of the Child and other International Documents Focusing on the Crimes of the Iraqi Regime in Bombing Schools in Iranian Cities Sacred Defense Studies Quarterly. 2017; 3(2): 93-137. [Persian]

9. Dadandish P. The Libyan Crisis and the Responsibility to Protect Doctrine. Strategy Quarterly. 2012; 21(62): 92-169. [Persian]

10. UNICEF. More Than Half A Million Children in Libya Need Humanitarian Assistance. 2017. Available from: Https://Www.Unicef.Org/Press-Releases/More-Half-Million-Children-Libya-NeedHumanitarian-Assistance.

11. Relief Web. Humanitarian Action for Children 2022 - Libya. 2022. Avaliable from: Https://Reliefweb.Int/Report/Libya/Humanitarian Action-Children-2022-Libya.

12. Irna News Agency. Unicef: One Child Dies Every Ten Hours in Syria. [Internet]. 2019. [Cited 2026 May.18]. Available from: Https://Irna.Ir/Xjx6r. [Persian]

13. Isna News Agency. Over 6.5 Million Children in Syria Need Aid. [Internet]. 2022. [Cited 2026 May 18]. Available from: Https://Isna.Ir/Xdlbrr. [Persian]

14. Aqa Alikhani M, Emadi SR. Arab Wars and Their Impact the N Arab Childern: A Case Study of Yemen and Iraq. International Media Research Journal. 2017; 2(2): 75-251. [Persian]

15. Irna News Agency. UNICEF: 11000 Yemeni Children Killed or Maimed due to War. [Internet]. 2022. [Cited 2026 May 18]. Available from: Https://Irna.Ir/Xjlds6. [Persian]

16. MirMohammadi SM. Protection of Children's Rights in Armed Conflicts (Approaches of International Law and Islamic Law). Human Rights. 2008; 2(2)&3(1): 55-80. [Persian]

17. Irna News Agency. UNICEF: 1.3 Million Palestinian Children at Risk. [Internet]. 2022. [Cited 2026 May 18]. Available from: Https://Irna.Ir/Xjkr3x. [Persian]

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.